

การย้อมสีธรรมชาติจากผักบุ้งทะเลด้วยเทคนิคมัดย้อมสร้างสรรค์
สู่การออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทออย่างยั่งยืน
Natural Dyed from Beach Morning Glory Using Creative Tie-Dye
Techniques to Sustainable Textile Product Design

สุภาภรณ์ รักษามัน

Suphaporn Ruksamun

สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

Home Economics Faculty of Home Economics Technology

Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

supaporn-ru@rmutp.ac.th

Received: January 22, 2026

Revised: March 25, 2026

Accepted: April 7, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การย้อมสีธรรมชาติจากผักบุ้งทะเลด้วยเทคนิคมัดย้อมสร้างสรรค์สู่การออกแบบผลิตภัณฑ์ สิ่งทออย่างยั่งยืน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสมบัติและกระบวนการย้อมสีธรรมชาติจากผักบุ้งทะเลด้วยเทคนิคมัดย้อมสร้างสรรค์ 2) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าย้อมสีธรรมชาติจากผักบุ้งทะเลด้วยเทคนิคมัดย้อมสร้างสรรค์ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติจากผักบุ้งทะเลด้วยเทคนิคมัดย้อมสร้างสรรค์

การวิจัยดำเนินการในพื้นที่หมู่เกาะพิทักษ์ จังหวัดชุมพร โดยศึกษากระบวนการย้อมสีจากผักบุ้งทะเลร่วมกับสารช่วยติดสีจากธรรมชาติ ได้แก่ น้ำปูนใสและน้ำสนิมเหล็ก ประยุกต์ใช้เทคนิคการมัดย้อมสร้างสรรค์ และนำผ้าย้อมสีที่ได้ไปทดสอบคุณภาพตามมาตรฐาน มอก. 121 เล่ม 3 : 2552 ผลการทดสอบพบว่า ผ้ามัดย้อมมีความคงทนของสีต่อการซักและต่อแสงอยู่ในระดับดีถึงดีมาก ขณะที่ความคงทนของสีต่อการขัดถูอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง ซึ่งเป็นลักษณะทั่วไปของสีย้อมธรรมชาติ จากนั้นนำผ้ามัดย้อมไปพัฒนาผลิตภัณฑ์จำนวน 3 รูปแบบ ได้แก่ ชุดลำลอง กระเป๋า และหมวก

การศึกษความพึงพอใจของผู้บริโภคกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน พบว่า ความพึงพอใจโดยรวมต่อผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติจากผักบุ้งทะเลด้วยเทคนิคมัดย้อมสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีความพึงพอใจสูงสุด ได้แก่ ด้านการใช้งานผลิตภัณฑ์และด้านผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว รองลงมาคือ ด้านการออกแบบลวดลายมัดย้อมและด้านการใช้สีของผลิตภัณฑ์ ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ผักบุ้งทะเลมีศักยภาพในการเป็นแหล่งสีย้อมธรรมชาติสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอเชิงสร้างสรรค์ และสามารถต่อยอดสู่ผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในมิติสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: ผักบุ้งทะเล สีย้อมธรรมชาติ มัดย้อม ผลิตภัณฑ์สิ่งทออย่างยั่งยืน

Abstract

This research on natural dyeing from beach morning glory through creative tie-dye techniques for sustainable textile product design aimed to: 1) study the properties and dyeing process of natural dyes extracted from beach morning glory using creative tie-dye techniques; 2) develop products from naturally dyed fabrics produced from beach morning glory using creative tie-dye techniques; and 3) investigate consumer satisfaction toward the product designs of naturally dyed fabrics from beach morning glory using creative tie-dye techniques.

The research was conducted in the Phithak Islands area, Chumphon Province. The study examined the dyeing process using beach morning glory combined with natural mordants, namely limewater and iron-rust water. Creative tie-dye techniques were applied, and the resulting dyed fabrics were tested according to the Thai Industrial Standards TIS 121 Vol. 3: 2009. The results indicated that the tie-dyed fabrics demonstrated good to very good color fastness to washing and light exposure, whereas color fastness to rubbing ranged from low to moderate levels, which is a common characteristic of natural dyes. Subsequently, the tie-dyed fabrics were developed into 3 product types: casual clothing, bags, and hats.

The consumer satisfaction study involving 100 participants revealed that the overall satisfaction toward naturally dyed fabric products from beach morning glory using creative tie-dye techniques was at the highest level. The aspects receiving the highest satisfaction were product usability and the role of products in promoting tourism, followed by tie-dye pattern design and product color usage. The findings reflect that beach morning glory has potential as a natural dye source for the development of creative textile products and can be further developed into textile products aligned with the concept of sustainable development in social, economic, and environmental dimensions.

Keywords: Beach Morning Glory, Natural Dyed, Tie-Dye, Sustainable Textile Product Design

บทนำ

ปัจจุบันสังคมตระหนักถึงความสำคัญของความยั่งยืน อุตสาหกรรมสิ่งทอจึงให้ความสนใจต่อการใช้สีย้อมธรรมชาติ ซึ่งเป็นทางเลือกที่มีความปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากกระบวนการย้อมสีเคมีในอุตสาหกรรมสิ่งทอทั่วไปมักใช้สารเคมีที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงผู้บริโภค นอกจากนี้ สีย้อมเคมีที่ไม่ผ่านการบำบัดอย่างเหมาะสมยังสามารถก่อให้เกิดมลพิษในแหล่งน้ำและอากาศ การหันมาใช้สีย้อมธรรมชาติจากพืชและสมุนไพรที่มีอยู่ในท้องถิ่น เช่น ใบไม้ ดอกไม้ และผลไม้ นอกจากจะช่วยลดปริมาณสารเคมีที่ปล่อยสู่ธรรมชาติ แล้วยังช่วยอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้านในด้านการใช้พืชสมุนไพร อีกทั้งยังส่งเสริมการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างยั่งยืน (ธารทิพย์ และสุรินทร์, 2563) อย่างไรก็ตาม สีย้อมธรรมชาติยังมีข้อจำกัดในด้านความคงทนและสีสันทันที่อาจไม่เทียบเท่ากับสีย้อมเคมี ดังนั้น การศึกษาพัฒนากระบวนการย้อมที่ใช้สีย้อมธรรมชาติจึงมีความจำเป็น เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีคุณภาพสูงและคงทนต่อการใช้งาน

ผักบุ้งทะเล (Beach Morning Glory) เป็นพืชที่พบได้ทั่วไปบริเวณชายฝั่งทะเลของประเทศไทย เป็นที่รู้จักกันในภูมิปัญญาท้องถิ่นว่าใช้ประโยชน์ได้หลากหลาย รวมถึงการนำมาสกัดเป็นสีย้อมธรรมชาติ ซึ่งผักบุ้งทะเลมีสารที่สามารถให้สีสันทันที่เป็นเอกลักษณ์และเหมาะสมกับการย้อมผ้า โดยเฉพาะผ้าฝ้ายซึ่งเป็นเส้นใยธรรมชาติที่ได้รับความนิยมในการผลิตสิ่งทอ เนื่องจากมีความทนทานต่อการใช้งานและให้สัมผัสที่สบายต่อผิว ดังงานวิจัยของจารุวรรณ ฉายอรุณ และนางลักษณ์ เรียบกลีบ (2556). พบว่าสารสกัดจากพืชชนิดนี้มีศักยภาพในการให้สี แต่การย้อมให้มีความคงทนสูงจำเป็นต้องใช้สารช่วยติดสี เช่น สารส้ม เหล็ก ซัลเฟต และดีบุกซัลเฟต ซึ่งสามารถช่วยให้สีติดแน่นบนเส้นใยฝ้ายและเพิ่มความคงทนต่อการซักและการใช้งานในระยะยาว ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา การใช้สีย้อมธรรมชาติจากพืชต่าง ๆ ได้รับความสนใจจากอุตสาหกรรมทอผ้าและการผลิตสิ่งทอในประเทศไทย เนื่องจากการใช้สีย้อมธรรมชาติสามารถลดการพึ่งพาสารเคมีที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ยังคงสามารถให้ผลลัพธ์ที่สวยงามและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวสำหรับการย้อมสีธรรมชาติที่ใช้ในอุตสาหกรรมและการผลิตสินค้า จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาคุณสมบัติของพืชที่สามารถให้สีที่คงทนและมีประสิทธิภาพในกระบวนการย้อม

ในปัจจุบัน ความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อมเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจมากขึ้น ทำให้สินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นธรรมชาติได้กลับเข้ามาสู่ความนิยมของผู้บริโภค เพราะมีความปลอดภัย เป็นมิตร ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการนำวัตถุดิบธรรมชาติมาใช้นั้นส่งผลดีต่อตลาด ผ้าย้อมสีธรรมชาติจึงต้องมีการพัฒนาต่อไป ซึ่งการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตอบสนองความพึงพอใจของผู้บริโภค คือ การออกแบบลวดลายและรูปแบบของผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ โดยลวดลายควรมีการพัฒนาให้มีความแปลกใหม่มีลักษณะเฉพาะ และแตกต่างจากท้องตลาด สำหรับรูปแบบของผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมควรพัฒนารูปแบบให้น่าสนใจและดึงดูดใจผู้บริโภค

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนากระบวนการย้อมผ้าฝ้ายด้วยสีย้อมจากผักบุ้งทะเล รวมถึงการศึกษาประสิทธิภาพของสารช่วยติดสีในการเสริมความคงทนของสีที่ย้อม เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและสามารถใช้งานได้จริงในอุตสาหกรรมสิ่งทอ นอกจากประโยชน์ทางด้านคุณภาพ

ของผลิตภัณฑ์แล้ว งานวิจัยนี้ยังมุ่งเน้นการนำทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่นมาสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจในชุมชนและสนับสนุนการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน เพื่อการต่อยอดสู่การสร้างสรรคผลิตภัณฑ์สิ่งทอ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมบัติและกระบวนการย้อมสีธรรมชาติจากผักบุ้งทะเลด้วยเทคนิคมัดย้อมสร้างสรรค์
2. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าย้อมสีธรรมชาติจากผักบุ้งทะเลด้วยเทคนิคมัดย้อมสร้างสรรค์
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติจากผักบุ้งทะเลด้วยเทคนิคมัดย้อมสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ พิจารณาจากประสบการณ์ทำงานด้านวิชาการ ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 5 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับสีย้อมธรรมชาติและการทำผ้ามัดย้อม พิจารณาจากบุคคลที่เป็นผู้ประกอบการ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ ความรู้ในการย้อมสีธรรมชาติ ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง
3. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ด้านการออกแบบและตัดเย็บ พิจารณาจากประสบการณ์การทำงานด้านการออกแบบและตัดเย็บ ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง
4. กลุ่มผู้บริโภค จำนวน 100 คน ในการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากผ้าย้อมสีธรรมชาติจากผักบุ้งทะเลด้วยเทคนิคมัดย้อมสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการย้อมสีธรรมชาติและการมัดย้อม ในพื้นที่หมู่เกาะพิทักษ์ จังหวัดชุมพร จำนวน 5 คน แล้วคัดเลือกปลายและสี เพื่อนำออกแบบและตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์สิ่งทอกำหนดแนวคำถามแบบสอบถาม มีลักษณะปลายเปิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผู้วิจัยกำหนดคำถามที่จะใช้ในการทำแบบสอบถามล่วงหน้าก่อนการเก็บข้อมูลและสอบถามกับผู้ให้ข้อมูลหลักตามคำถามที่กำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์ การสัมภาษณ์แบ่งเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทำแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับผ้าย้อมสีธรรมชาติจากผักบุ้งทะเลด้วยเทคนิคมัดย้อมสร้างสรรค์ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการทำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ เมื่อได้ผลการศึกษาแล้วจึงนำมาสร้างสรรค์ผลงาน

2. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากผ้าย้อมสีธรรมชาติจากผักบุงทะเลด้วยเทคนิคมัดย้อมสร้างสรรค์โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ลักษณะแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากผ้าย้อมสีธรรมชาติจากผักบุงทะเลด้วยเทคนิคมัดย้อมสร้างสรรค์มีลักษณะแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert Scale) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิดที่เปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างสามารถแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้

วิธีการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตของการวิจัยและเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากผ้าย้อมสีธรรมชาติจากผักบุงทะเลด้วยเทคนิคมัดย้อมสร้างสรรค์

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบ เสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้ข้อคำถามตรงตามวัตถุประสงค์และครอบคลุมงานวิจัย

4. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และตรวจสอบความถูกต้องของภาษา แล้วนำผลมาหาค่าความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence)

5. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชุมพร จำนวน 30 คน และนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)

6. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามแบบกระดาษ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. จัดเตรียมแบบสอบถามรูปแบบกระดาษ จำนวน 100 ชุด

2. แจกแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากผ้าย้อมสีธรรมชาติจากผักบุงทะเลด้วยเทคนิคมัดย้อมสร้างสรรค์ และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่าง เดือนกรกฎาคม 2568 – มีนาคม 2569 โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ให้ได้ครบตามจำนวนที่กำหนดขนาดตัวอย่างไว้จำนวน 100 ชุด
4. ทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจมาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ตามขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากผ้าย้อมสีธรรมชาติจากผักบุ้งทะเลด้วยเทคนิคมัดย้อมสร้างสรรค์ วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนระดับความพึงพอใจ 5 ระดับ มีค่าน้ำหนักคะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	พึงพอใจมากที่สุด
4	หมายถึง	พึงพอใจมาก
3	หมายถึง	พึงพอใจปานกลาง
2	หมายถึง	พึงพอใจน้อย
1	หมายถึง	พึงพอใจน้อยที่สุด

และกำหนดการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ โดยมีค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม รวบรวมข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ครั้งต่อไป

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องการย้อมสีธรรมชาติจากผักบุ้งทะเลด้วยเทคนิคมัดย้อมสร้างสรรค์ สู่การออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทออย่างยั่งยืน มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาสมบัติและกระบวนการย้อมสีธรรมชาติจากผักบุ้งทะเลด้วยเทคนิคการมัดย้อม เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าย้อมสีธรรมชาติจากผักบุ้งทะเลด้วยเทคนิคการมัดย้อม และ เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติจากผักบุ้งทะเลด้วยเทคนิคการมัดย้อม สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ 3 ประเด็นตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสมบัติและกระบวนการย้อมสีธรรมชาติจากผักบุ้งทะเลด้วยเทคนิคการมัดย้อม ผู้วิจัยลงพื้นที่หมู่เกาะพิทักษ์ จังหวัดชุมพร ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับลวดลายการมัดย้อมผ้า

ด้วยการใช้เทคนิคการย้อมผ้าแบบ ชิโบริ และการย้อมสีจากผักบุงทะเลผสมสารช่วยติดน้ำสีย้อมหลัก และผล การทดสอบคุณภาพของผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติจากผักบุงทะเล ตามมาตรฐาน มอก.121 เล่ม 3: 2552 จากสถาบันอุตสาหกรรมสิ่งทอ 3 ด้าน คือ

1. ด้านความคงทนของสีต่อการซักเปลี่ยนจากเดิม (ระดับ) 4-5 ไม่มีการเปลี่ยนแปลงของสี ไม่มีการตกติดของสี
2. ความคงทนของสีต่อแสงด้วยเครื่องทดสอบ : ATLAS XENON ARC WEATHER-OMETER MODEL Ci 3000+ อัตราความคงทนของสีต่อแสงจะมีค่าระดับ 4
3. ความคงทนของสีต่อการขัดถู มีการตกติดผ้าขาวสภาพแห้งแนวเส้นด้ายยืน ระดับ 2-3 แนวเส้นด้ายพุ่ง ระดับ 3 สีกดติดผ้าขาวสภาพเปียก แนวเส้นด้ายยืน ระดับ 1 แนวเส้นด้ายพุ่ง ระดับ 1



ภาพที่ 1 สีที่ได้จากการย้อมสีจากผักบุงทะเลผสมกับน้ำสีย้อมหลัก

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าย้อมสีธรรมชาติจากผักบุงทะเลด้วยเทคนิค การมัดย้อมสร้างสรรค์ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าและร่างแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 3 รูปแบบ ซึ่ง 1 รูปแบบ ประกอบด้วย ชุดลำลอง กระเป๋าและหมวก ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและตัดเย็บจำนวน 5 คน คัดเลือกผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติจากผักบุงทะเลด้วยเทคนิคการมัดย้อมสร้างสรรค์ มีผลคะแนนในแบบที่ 1 รวมสูงสุด 119 คะแนนร้อยละ 23.8 แสดงให้เห็นว่าแบบที่ 1 มีความเหมาะสมในการออกแบบและตัดเย็บ เพื่อพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติจากผักบุงทะเลด้วยเทคนิคการมัดย้อมสร้างสรรค์



ภาพที่ 2 แบบผลิตภัณฑ์จากผ้าย้อมสีธรรมชาติจากผักบุงทะเลด้วยเทคนิคการมัดย้อมสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติจากผักบุงทะเลด้วยเทคนิคการมัดย้อม ผู้วิจัยได้นำผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติจากผักบุงทะเลด้วยเทคนิคการมัดย้อมสร้างสรรค์สำรวจความพึงพอใจของกลุ่มผู้บริโภค จำนวน 100 คน ด้วยการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์สิ่งทอผ้าย้อมสีธรรมชาติจากผักบุงทะเลด้วยเทคนิคการมัดย้อม ได้ผลวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เพศ เพศหญิง มีจำนวนมากถึง 83 คน (ร้อยละ 83) รองลงมา คือ เพศชาย จำนวน 17 คน (ร้อยละ 17) อายุส่วนใหญ่อายุ 40-59 ปี จำนวน 52 คน (ร้อยละ 52) รองลงมา คือ อายุ 20-39 ปี จำนวน 35 คน (ร้อยละ 35) อายุมากกว่า 60 ขึ้นไป จำนวน 13 คน (ร้อยละ 13) ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 60 คน (ร้อยละ 60) รองลงมา คือ ระดับอนุปริญญา/ปวส. มีจำนวน 11 คน (ร้อยละ 11) ระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีจำนวน 10 คน (ร้อยละ 10) ระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาจำนวน 6 คน (ร้อยละ 6) ระดับปริญญาโทมีจำนวน 5 คน (ร้อยละ 5) ระดับปริญญาเอก จำนวน 5 คน (ร้อยละ 5) และมัธยมศึกษาตอนต้นมี จำนวน 3 คน (ร้อยละ 3) ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 40 คน (ร้อยละ 40) อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 22 คน (ร้อยละ 22) อาชีพพนักงานของรัฐจำนวน 20 คน (ร้อยละ 20) และอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขายจำนวน 18 คน (ร้อยละ 18) และมีรายได้ต่อเดือน 10,001-25,000 บาท มีจำนวน 38 คน (ร้อยละ 38) รองลงมาคือ มีรายได้ต่อเดือน 25,001-35,000 บาท มีจำนวน 27 คน (ร้อยละ 27) มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท จำนวน 14 คน (ร้อยละ 14) มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 45,000 บาทมีจำนวน 11 คน (ร้อยละ 11) และมีรายได้ 35,001-45,000 บาทมีจำนวน 10 คน (ร้อยละ 10) และมีการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ข้อมูลความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติจากผักบุงทะเลด้วยเทคนิคการมัดย้อม ประกอบด้วย 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.60 ด้านที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์สำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยว/ด้านการใช้งานผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ย 4.63 รองลงมา คือ

ด้านการออกแบบลวดลายมัดย้อมของผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ย 4.60 และด้านการใช้สีของผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ย 4.54 และในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านการใช้งานผลิตภัณฑ์ พบว่า ขนาดและความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์สิ่งทอ ความเหมาะสมของลวดลายผ้ามัดย้อมในการนำไปใช้งาน ความเหมาะสมของวัสดุที่ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์สิ่งทอ และรูปแบบของการใช้งานของผลิตภัณฑ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.63

2. ด้านการใช้สีของผลิตภัณฑ์ พบว่า ความเหมาะสมของสีในการนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ สีสันทันมีความแปลกใหม่และสร้างสรรค์ สีที่ใช้สำหรับการมัดย้อมเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์สิ่งทอ และสีสันทันมีเอกลักษณ์สื่อถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.54

3. ด้านการออกแบบลวดลายมัดย้อมของผลิตภัณฑ์ พบว่า ลวดลายมีเอกลักษณ์สื่อถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ความเหมาะสมของลวดลายในการนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ เทคนิคการมัดย้อมเหมาะสมกับผ้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอ และลวดลายมีความแปลกใหม่ และสร้างสรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.60

4. ด้านผลิตภัณฑ์สำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยว พบว่า ผลิตภัณฑ์ที่แสดงเอกลักษณ์และสะท้อนถึงวัฒนธรรมของชุมชนมีความพึงพอใจมากที่สุด ผลิตภัณฑ์สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม และต้นแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นชุมชนเพื่อต่อยอดในอนาคตในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.63

ตารางที่ 1 ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติจากผักบุงทะเลด้วยเทคนิคการมัดย้อม

ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อ ผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติจาก ผักบุงทะเลด้วยเทคนิคการมัดย้อม			
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความ พึงพอใจ
1. ด้านการใช้งานผลิตภัณฑ์	4.63	0.68	มากที่สุด
2. ด้านการใช้สีของผลิตภัณฑ์	4.54	0.52	มากที่สุด
3. ด้านการออกแบบลวดลายมัดย้อมของ ผลิตภัณฑ์	4.60	0.51	มากที่สุด
4. ด้านผลิตภัณฑ์สำหรับส่งเสริมการ ท่องเที่ยว	4.63	0.62	มากที่สุด
ภาพรวม	4.60	0.58	มากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การย้อมสีธรรมชาติจากผักบุงทะเลด้วยเทคนิคมัดย้อมสร้างสรรค์สู่การออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทออย่างยั่งยืน สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

ด้านการศึกษาระบบการย้อมสีธรรมชาติจากผักบุงทะเลด้วยเทคนิคการมัดย้อมสร้างสรรค์พบว่า กระบวนการย้อมร่วมกับการใช้วัสดุช่วยติดสี เช่น น้ำสนิมเหล็ก สามารถช่วยเพิ่มความเข้มของสีและ

สร้างความหลากหลายของเฉดสีบนผืนผ้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลวดลายที่เกิดขึ้นจากเทคนิคการมัดย้อมสร้างสรรค์มีลักษณะเฉพาะตัว ไม่ซ้ำกันในแต่ละชิ้นงาน ทั้งยังให้มีมิติของสีที่มีความเป็นธรรมชาติซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ช่วยเพิ่มคุณค่าทางด้านสุนทรียภาพและความเป็นเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์สิ่งทอ นอกจากนี้ การเลือกใช้ผักบุ้งทะเลซึ่งเป็นทรัพยากรในท้องถิ่น ยังสะท้อนถึงการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรา ศรีสุข (2562) ที่ได้ศึกษาทรัพยากรชีวภาพในพื้นที่ชายป่าทะเลและนำมาพัฒนาเป็นสีย้อมธรรมชาติ โดยพบว่าการใช้พืชท้องถิ่นร่วมกับสารช่วยติดสีสามารถสร้างเฉดสีที่หลากหลาย และเพิ่มประสิทธิภาพในการย้อมสีให้มีความชัดเจนและคงทนมากยิ่งขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของกระบวนการย้อมและการเลือกใช้สารช่วยติดสีที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพของสีย้อมธรรมชาติ ทั้งนี้ การนำเทคนิคการมัดย้อมสร้างสรรค์มาประยุกต์ใช้ร่วมกับสีย้อมจากผักบุ้งทะเล ไม่เพียงแต่ช่วยให้เกิดลวดลายที่มีความโดดเด่นและสวยงาม แต่ยังเป็นการต่อยอดองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์สิ่งทอร่วมสมัยที่สามารถแข่งขันในตลาดได้ อีกทั้งยังสามารถพัฒนาเป็นแนวทางในการสร้างอาชีพและรายได้ให้กับชุมชน โดยอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นอย่างยั่งยืนและลดการพึ่งพาสารเคมีในกระบวนการผลิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและมีความยั่งยืนในระยะยาว

ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าย้อมสีธรรมชาติจากผักบุ้งทะเลด้วยเทคนิคการมัดย้อม ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบและร่างแบบผลิตภัณฑ์จำนวน 3 รูปแบบ ได้แก่ ชุดลำลอง กระเป๋า และหมวก ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำไปใช้งานได้จริงในชีวิตประจำวัน และสอดคล้องกับแนวโน้มแฟชั่นร่วมสมัย โดยการเลือกใช้เทคนิคการมัดย้อมสร้างสรรค์ช่วยให้เกิดลวดลายที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ไม่ซ้ำกันในแต่ละชิ้นงาน ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์มีคุณค่าทั้งในด้านสุนทรียภาพและความเป็นงานหัตถศิลป์ นอกจากนี้ การนำสีย้อมจากผักบุ้งทะเลมาใช้ยังช่วยสะท้อนอัตลักษณ์ของทรัพยากรท้องถิ่น และเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ในเชิงวัฒนธรรมและความยั่งยืน ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของธีรภัทร ธนกิจสุนทรกุล (2566) ที่ได้นำทุนวัฒนธรรมจากการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาวมาประยุกต์ใช้ร่วมกับเทคนิคการมัดย้อมแบบซิโบริ เพื่อออกแบบชุดสตรีสไตล์เรโทร ซึ่งพบว่าการออกแบบที่ผสมผสานระหว่างลวดลายจากธรรมชาติและรูปแบบเสื้อผ้าที่มีเอกลักษณ์สามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้บริโภคในระดับสูง โดยเฉพาะรูปแบบชุดที่มีความเหมาะสมกับการใช้งานและมีความโดดเด่นด้านรูปทรงและลวดลาย ทั้งนี้ สะท้อนให้เห็นว่าการออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่บูรณาการระหว่างวัฒนธรรมชาติ เทคนิคการสร้างสรรค์ลวดลาย และรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับการใช้งานจริง มีส่วนสำคัญในการเพิ่มการยอมรับของผู้บริโภค และสามารถต่อยอดสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงพาณิชย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่มีอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น และสอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบอย่างยั่งยืนในปัจจุบัน

ด้านการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติจากผักบุงทะเลด้วยเทคนิคการมัดย้อม จากการสำรวจความพึงพอใจของกลุ่มผู้บริโภค จำนวน 100 คน ด้วยการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์สิ่งทอผ้าย้อมสีธรรมชาติจากผักบุงทะเลด้วยเทคนิคการมัดย้อม ได้ผลวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติจากผักบุงทะเลด้วยเทคนิคการมัดย้อม โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด มี 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการใช้งานผลิตภัณฑ์ คือ ขนาดและความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์สิ่งทอความเหมาะสมของลวดลายผ้ามัดย้อมในการนำไปใช้งาน ความเหมาะสมของวัสดุที่ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์สิ่งทอและรูปแบบของการใช้งานของผลิตภัณฑ์ 2) ด้านการใช้สีของผลิตภัณฑ์ คือ ความเหมาะสมของสีในการนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ สีสันทันมีความแปลกใหม่และสร้างสรรค์ สีที่ใช้สำหรับการมัดย้อมเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์สิ่งทอ และสีสันทันมีเอกลักษณ์สื่อถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) ด้านการออกแบบลวดลายมัดย้อมของผลิตภัณฑ์ คือ มีลวดลายมีเอกลักษณ์ สื่อถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ความเหมาะสมของลวดลายในการนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ เทคนิคการมัดย้อมเหมาะสมกับผ้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอ และลวดลายมีความแปลกใหม่ และสร้างสรรค์ 4) ด้านผลิตภัณฑ์สำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยว คือ ผลิตภัณฑ์ที่แสดงเอกลักษณ์และสะท้อนถึงวัฒนธรรมของชุมชนมีความพึงพอใจมากที่สุด ผลิตภัณฑ์สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม และต้นแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นชุมชนเพื่อต่อยอดในอนาคตในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น สอดคล้องกับและ เมธาวิ คำชู (2561) ที่พบว่า ผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายผ้าย้อมสีธรรมชาติในระดับมาก เนื่องจากวัสดุธรรมชาติให้ความรู้สึกเป็นธรรมชาติ นอกจากนี้ในด้านการเป็นผลิตภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวผู้บริโภคมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยผลิตภัณฑ์สามารถสะท้อนอัตลักษณ์ และวัฒนธรรมของชุมชน และมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นสินค้าท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สอดคล้องกับธนิกา หุตะกมล และคณะ (2566) ที่พบว่า ผลิตภัณฑ์ จากผ้าทอพื้นถิ่นเมื่อพัฒนาด้านการออกแบบและคุณภาพจะสร้างให้เกิดความเชื่อมั่นและเพิ่มระดับความพึงพอใจให้กับผู้บริโภค โดยเฉพาะบริบทของการนำไปใช้เป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบเพื่อการต่อยอดในชุมชน

ด้านความยั่งยืนของผลิตภัณฑ์ ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติจากผักบุงทะเลด้วยเทคนิคการมัดย้อมสร้างสรรค์สู่การออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทออย่างยั่งยืนสามารถตอบสนองแนวคิดการพัฒนายั่งยืนได้อย่างครอบคลุมทั้งในมิติด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรม โดยในมิติด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า การนำผักบุงทะเลซึ่งเป็นพืชหายากที่เจริญเติบโตได้รวดเร็วและพบได้ทั่วไปมาใช้เป็นวัตถุดิบในการสกัดสี ถือเป็นการใช้ทรัพยากรหมุนเวียนและเพิ่มมูลค่าให้กับทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น อีกทั้งกระบวนการย้อมสีธรรมชาติยังช่วยลดการใช้สารเคมีอันตราย เช่น สีย้อมสังเคราะห์กลุ่ม Azo Dye ที่อาจก่อให้เกิดมลพิษต่อแหล่งน้ำ สอดคล้องกับแนวคิดการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ วัสดุเหลือใช้จากกระบวนการสกัดสี เช่น กากพืช ยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อเป็นปุ๋ยหมักได้ ซึ่งเป็นแนวทางของการจัดการทรัพยากรแบบ Zero Waste รวมถึงการเลือกใช้สารช่วยติดสี

จากธรรมชาติ เช่น น้ำสนิมเหล็ก น้ำปูนใส หรือสารจากแหล่งธรรมชาติอื่น ๆ ยังช่วยเสริมความปลอดภัยต่อทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค ในมิติด้านเศรษฐกิจ การใช้วัตถุดิบจากท้องถิ่นช่วยลดต้นทุนการผลิตเมื่อเทียบกับการใช้สีย้อมเคมี และสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ผ่านการออกแบบเชิงสร้างสรรค์ โดยเฉพาะการใช้เทคนิคการมัดย้อมที่ทำให้เกิดลวดลายเฉพาะตัว (Unique Design) ซึ่งตอบโจทย์ตลาดแฟชั่นช้า (Slow Fashion) และกลุ่มผู้บริโภคที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังสามารถพัฒนาเป็นสินค้าหัตถกรรมหรือสินค้าชุมชนที่มีศักยภาพในการจำหน่ายทั้งในประเทศและเชิงการท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของเปรมโกษาแสง (2565) ที่พบว่า ผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากสีย้อมธรรมชาติสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มและขยายโอกาสทางการตลาดได้ผ่านการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์และการสื่อสารทางการตลาดที่เหมาะสม และในมิติด้านสังคมและวัฒนธรรม การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสีย้อมธรรมชาติยังเป็นการอนุรักษ์และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการย้อมสีผ้า โดยการผสมผสานองค์ความรู้ดั้งเดิมเข้ากับนวัตกรรมจากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ เช่น พืชหายาก ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถถ่ายทอดสู่ชุมชนและคนรุ่นหลังได้ อีกทั้งยังช่วยสร้างอัตลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์และเสริมสร้างความภาคภูมิใจในท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของธีรภัทร ธนกิจสุนทรกุล (2566) ที่ชี้ให้เห็นว่า การนำทุนวัฒนธรรมด้านการย้อมสีธรรมชาติมาประยุกต์ใช้ร่วมกับการออกแบบสามารถสร้างคุณค่าเชิงวัฒนธรรมและเพิ่มความน่าสนใจให้กับผลิตภัณฑ์ได้ ดังนั้น ผลการวิจัยจึงแสดงให้เห็นว่า การใช้สีย้อมธรรมชาติจากผักบุ้งทะเลร่วมกับการออกแบบเชิงสร้างสรรค์ไม่เพียงแต่เป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่ยังสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มในเชิงเศรษฐกิจและส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น อันนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทออย่างยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรม

ดังนั้น การย้อมสีธรรมชาติจากผักบุ้งทะเลด้วยเทคนิคมัดย้อมสร้างสรรค์สู่การออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทออย่างยั่งยืน จึงเป็นแนวทางที่มีศักยภาพในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์ทั้งด้านการใช้งาน ความสวยงาม และความยั่งยืน โดยกระบวนการย้อมสามารถสร้างลวดลายที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว สีสันมีความเป็นธรรมชาติ และสะท้อนอัตลักษณ์ของทรัพยากรท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคในยุคปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์ที่มีเรื่องราวและความแตกต่าง ดังนั้น การนำทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น เช่น ผักบุ้งทะเลมาประยุกต์ใช้ร่วมกับเทคนิคการออกแบบและการมัดย้อมสร้างสรรค์ จึงเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ สิ่งทอเชิงสร้างสรรค์ที่มีคุณค่าในหลายมิติ สามารถต่อยอดสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงพาณิชย์ การสร้างอาชีพในชุมชน และการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้อย่างยั่งยืนในอนาคต อีกทั้งยังเป็นต้นแบบในการพัฒนาอุตสาหกรรม สิ่งทอที่สอดคล้องกับกระแสโลกด้านสิ่งแวดล้อมและแฟชั่นอย่างยั่งยืน (Sustainable Fashion) ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การย้อมสีธรรมชาติจากผักบุ้งทะเลด้วยเทคนิคการมัดย้อมสร้างสรรค์สู่การออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอย่างยั่งยืน ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและการ วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1.1 การวิจัย พบว่า ควรมีการศึกษาการใช้สารช่วยติดสีที่เป็น "ขยะชีวภาพ" ในพื้นที่ชายหาด เช่น เปลือกหอยเผา หรือน้ำขี้เถ้าจากไม้โกงกาง เพื่อให้กระบวนการผลิตซึ่งเป็นคุณสมบัติเด่นของพืชชายทะเล เพื่อเพิ่มมูลค่าการใช้งานในเชิง "สิ่งทอยั่งยืน"

1.2 จากการวิจัย พบว่า การสร้างอัตลักษณ์และคุณค่าเชิงพาณิชย์ (Brand Identity & Market Value) ควรทำป้ายกำกับผลิตภัณฑ์ (Hangtag) ที่ระบุที่มาของสีจาก "ผักบุ้งทะเล" และปริมาณสารเคมีที่ลดได้จากการย้อมสีธรรมชาติ เพื่อสร้างความตระหนักรู้ให้ผู้บริโภคและเพิ่มความพึงพอใจเชิงจิตวิทยาในฐานะผู้สนับสนุนสิ่งแวดล้อม

1.3 จากการวิจัย พบว่าผักบุ้งทะเลเป็นพืชที่ขึ้นตามฤดูกาล การผลิตคือการทำเป็นคอลเลกชันพิเศษ เพื่อลดการกักเก็บสต็อกสินค้าและสอดคล้องกับแนวคิด Slow Fashion ควรออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่ใช้เทคนิคการวางแผนทอที่ลดการเหลือทิ้งของเศษผ้า หรือนำเศษผ้าที่เหลือจากการตัดเย็บผลิตภัณฑ์หลัก มาสร้างสรรค์เป็นเครื่องประดับหรือของตกแต่งชิ้นเล็ก (Zero Waste Pattern)

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไปในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในเรื่องต่อไปนี้

2.1 ด้านการพัฒนาเทคนิคและคุณภาพ ควรมีการศึกษาดลองใช้สารช่วยติดสีจากธรรมชาติชนิดอื่นเพิ่มเติม เช่น ใบยูคาลิปตัส ใบเพกา หรือโคลนจากแหล่งธรรมชาติต่าง ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลที่มีต่อเฉดสี ความเข้มของสี และความคงทนของสีจากผักบุ้งทะเล ซึ่งจะช่วยขยายองค์ความรู้ด้านการย้อมสีธรรมชาติและเพิ่มทางเลือกในการใช้งาน

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยการแปรรูปสีย้อมจากผักบุ้งทะเลในรูปแบบสีผงหรือสีเข้มข้น เพื่อเพิ่มความสะดวกในการขนส่ง การเก็บรักษาในระยะยาว และการนำไปใช้งาน โดยเฉพาะสำหรับกลุ่มผู้ใช้ทั่วไปหรือกลุ่มผู้สนใจงานสิ่งทอเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งจะช่วยเพิ่มศักยภาพในการต่อยอดงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ในวงกว้างมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

จารุวรรณ ฉายอรุณ และนางลักษณ์ เรียบกลีบ. (2556). ประสิทธิภาพของสารช่วยติดสีในการย้อมผ้าฝ้ายด้วยสีย้อมธรรมชาติจากพืชท้องถิ่น วารสารวิจัยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ, 18(2), 89-98.

- ธารทิพย์ และสุรินทร์. (2563). การพัฒนากระบวนการย้อมผ้าฝ้ายด้วยสีย้อมธรรมชาติจากผักบุ้งทะเล. *วารสารวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ*, 45(3), 123-135.
- ธนิภา หุตะกมล และคณะ. (2566). การออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าต้นแบบจากผ้าขาวม้าบ้านปางคอม จังหวัดน่าน. *วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สจล.*, 36(1), 207-219.
- ธีรภัทร ธนกิจสุนทรกุล. (2566). ทนวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาว สู่การออกแบบชุดสตรีเรโทร. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 13(3), 207-219.
- เปรม โกษาแสง. (2565). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมครามและการส่งเสริมการตลาดของผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมครามของกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพันนา ตำบลพันนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 9(1), 91-113.
- ภัทรา ศรีสุขโข. (2562). การศึกษาสีธรรมชาติจากพันธุ์พืชป่าชายเลน ตำบลบ่อ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี. โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 13(1), 64-73.
- เมธาวี คำชู. (2561). การออกแบบชุดลำลองสตรีในสไตล์มินิมอลโดยใช้ผ้าฝ้ายย้อมสีจากเปลือกไม้เคี่ยม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร).